C/2024/6563

12.11.2024

P9_TA(2024)0175

Sprejetje posebnega ukrepa za Tunizijo za leto 2023

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. marca 2024 o sprejetju posebnega ukrepa za Tunizijo za leto 2023 (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in zlasti člena 14,

— ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 ([1]) (v nadaljnjem besedilu: uredba NDICI – Globalna Evropa),

— ob upoštevanju sporazuma med Evropskim parlamentom in Komisijo z dne 3. junija 2008 o določitvi postopkov za izvajanje Sklepa Sveta 1999/468/ES o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2006/512/ES ([2]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 ([3]) (finančna uredba),

— ob upoštevanju evro-mediteranskega sporazuma o pridružitvi med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Tunizijo na drugi strani ([4]),

— ob upoštevanju prejšnjih resolucij o Tuniziji, zlasti tiste z dne 16. marca 2023 o Tuniziji in nedavnih napadih na svobodo izražanja, združevanja in sindikatov, predvsem primeru novinarja Nuredina Butarja ([5]),

— ob upoštevanju izjave za javnost, ki so jo 11. junija 2023 podali predsednica Komisije Ursula von der Leyen, italijanska predsednica vlade Giorgia Meloni, nizozemski predsednik vlade Mark Rutte in tunizijski predsednik Kais Saied,

— ob upoštevanju memoranduma o soglasju z dne 16. julija 2023 o strateškem in globalnem partnerstvu med EU in Tunizijo,

— ob upoštevanju izvedbenega sklepa Komisije z dne 20. decembra 2023 o financiranju posebnega ukrepa v korist Tunizije za leto 2023 (C(2023)9184) in spremnega dokumenta o ukrepih v zvezi s podpornim programom za makroekonomske reforme v Tuniziji,

— ob upoštevanju člena 136(5) in člena 132(2) Poslovnika,

([1]) UL L 209, 14.6.2021, str. 1.
([2]) UL C 143, 10.6.2008, str. 1.
([3]) UL L 193, 30.7.2018, str. 1.
([4]) UL L 97, 30.3.1998, str. 2.
([5]) UL C, C/2023/407, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/407/oj.

— ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za zunanje zadeve in Odbora za razvoj,

A. ker člen 21 PEU določa, da Unijo pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodijo načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi spodbujati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakost in solidarnost ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava;

B. ker člen 2 Evro-mediteranskega sporazuma med EU in Tunizijo določa, da odnosi med stranema, pa tudi vse določbe sporazuma, temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in demokratičnih načel, ki vodijo njuno notranjo in mednarodno politiko in so bistveni element tega sporazuma;

C. ker člen 29 uredbe NDICI – Globalna Evropa izključuje ukrepe, ki bi utegnili privesti do kršitev človekovih pravic v partnerskih državah; ker člen 25(5) uredbe predvideva, da bo Komisija izvedla predhodne ocene učinka na človekove pravice, ki bodo sorazmerne s cilji in obsegom predvidenih dejavnosti in ukrepov; ker člen 3(4) Uredbe določa, da „[n]ajmanj 93 % odhodkov v okviru Instrumenta izpolnjuje merila za uradno razvojno pomoč, [...] s čimer prispevajo k skupnim zavezam glede uradne razvojne pomoči“;

D. ker je v uvodni izjavi 40 uredbe NDICI – Globalna Evropa navedeno, da je „spoštovanje demokracije, človekovih pravic in pravne države bistveno za dobro finančno poslovodenje in učinkovito financiranje Unije, kot je navedeno v finančni uredbi, [zato] bi se v primeru poslabšanja stanja demokracije, človekovih pravic ali pravne države v tretjih državah pomoč lahko začasno ustavila“;

E. ker je Tunizija pod predsednikom Kaisom Saiedom doživela avtoritarni preobrat in zaskrbljujoče nazadovanje na področju demokracije, človekovih pravic in pravne države; ker je predsednik Kais Saied v preteklem letu odredil samovoljno aretacijo in pridržanje več opozicijskih politikov, sodnikov, medijskih delavcev in aktivistov civilne družbe;

F. ker je Komisija posebni ukrep sprejela po nujnem pisnem postopku;

G. ker je Komisija šest mesecev prej v izjavi za javnost z dne 11. junija 2023 napovedala proračunsko podporo Tuniziji v višini 150 milijonov EUR; ker je bila ta proračunska podpora napovedana pred podpisom memoranduma o soglasju med EU in Tunizijo;

H. ker pred sprejetjem posebnega ukrepa po nujnem pisnem postopku ni bilo neuradnih stikov med Komisijo in Parlamentom, kot je določeno v odstavku 12 sporazuma med Parlamentom in Komisijo z dne 3. junija 2008;

I. ker člen 27(4) uredbe NDICI – Globalna Evropa določa, da „Komisija pri zagotavljanju proračunske podpore v skladu s členom 236 finančne uredbe jasno določi in spremlja merila za pogojevanje proračunske podpore, vključno z napredkom na področju reform in preglednosti, ter podpira razvoj parlamentarnega nadzora, nacionalnih revizijskih zmogljivosti ter povečanje preglednost in javni dostop do informacij“;

J. ker člen 218 PDEU določa postopek za pogajanja in sklepanje sporazumov med EU in tretjimi državami; ker ta postopek omogoča ustrezna postopkovna jamstva ter parlamentarni in sodni nadzor, s čimer se povečujeta odgovornost in demokratična legitimnost;

K. ker je bil delegaciji Odbora za zunanje zadeve 13. septembra 2023 zavrnjen vstop v Tunizijo, zaradi česar je lahko Parlament le v omejenem obsegu izvajal svoja nadzorna pooblastila;

L. ker so tunizijske oblasti 26. septembra 2023, le nekaj dni pred predvidenim obiskom Komisije, sklenile, da ga bodo enostransko preložile;

M. ker je tunizijski predsednik oktobra 2023 zavrnil in vrnil proračunsko podporo EU v znesku 60 milijonov EUR;

N. ker je v bistvenem interesu EU še naprej sodelovati s Tunizijo, da bi v tej državi zagotovili makroekonomsko stabilnost, pravno državo in človekove pravice;

1. nasprotuje potrebi po nujnem pisnem postopku za posebni ukrep v korist Tunizije, saj je Komisija že 11. junija 2023 napovedala proračunsko podporo v višini 150 milijonov EUR, kar pomeni, da je bilo na voljo dovolj časa za uporabo običajnega postopka; meni, da trenutek začetka tega nujnega pisnega postopka kaže, da se ne spoštujeta parlamentarni nadzor in postopek komitologije;

2. poziva Komisijo, naj v okviru naslednjega geopolitičnega dialoga na visoki ravni posreduje natančno in na dejstvih temelječo razlago, zakaj pred sprejetjem posebnega ukrepa po nujnem pisnem postopku ni bilo neuradnih stikov med Komisijo in Parlamentom, kot je določeno v odstavku 12 sporazuma med Parlamentom in Komisijo z dne 3. junija 2008; zato pričakuje, da bo Tunizija v naslednjem geopolitičnem dialogu na visoki ravni izbrana kot prednostna država;

3. meni, da politična zaveza iz memoranduma o soglasju, da se bo proračunska podpora za leto 2023 izplačala „v celoti“, ni pravna podlaga za sprejetje tega ukrepa kot posebnega ukrepa v skladu s členom 23(4) uredbe NDICI – Globalna Evropa ali po nujnem pisnem postopku;

4. obžaluje, da Komisija Parlamentu ni proaktivno dala na voljo ustreznega sporazuma o financiranju s Tunizijo, ki bi določal posebne pogoje in zahteve v skladu s členoma 112(4) in 236 finančne uredbe;

5. zahteva podrobno pojasnilo, kako so izrazi, kot je „zadovoljiv napredek“, ki so uporabljeni v oddelku 4.3.2 dokumenta Komisije o posebnih ukrepih, v katerem so podrobno opisana merila za izplačilo proračunske podpore, „jasno opredeljena merila za pogojenost proračunske podpore“, kot je določeno v členu 27(4) uredbe NDICI – Globalna Evropa;

6. dvomi, da se pri tem posebnem ukrepu spoštujejo temeljna načela pri zunanjem delovanju, povezana z demokracijo, človekovimi pravicami in pravno državo, kot so opredeljena v členu 21 PEU, različnih določbah uredbe NDICI – Globalna Evropa in členu 2 Evro-sredozemskega sporazuma med EU in Tunizijo, saj se v Tuniziji že od julija 2021 občutno slabša stanje na področju temeljnih pravic, pa tudi glede na to, da bi lahko EU zaradi znatnega poslabšanja temeljnih vrednot začasno ustavila, zmanjšala ali preklicala proračunsko podporo partnerskim državam;

7. zato poziva Komisijo, naj nujno in pred koncem parlamentarnega obdobja v pisni obliki natančno obrazloži, kako in kdaj bo ocenila, ali so bili oziroma še bodo izpolnjeni pogoji iz oddelka 4.3.2 o izplačilu proračunske podpore in katera objektivna merila bodo uporabljena pri ugotavljanju, ali je bil dosežen „zadovoljiv napredek“ pri izvajanju splošnih pogojev iz oddelka 4.3.2;

8. poziva Komisijo, naj pisno obrazloži, kako je prišla do ocene, da Tunizija trenutno izpolnjuje zahtevo o temeljnih vrednotah iz oddelka 4.3.2(b) dokumenta o posebnih ukrepih;

9. poziva Komisijo, naj pojasni, zakaj se je odločila, da znesek 150 milijonov EUR izplača v eni tranši, namesto da bi omogočila postopno izplačilo na podlagi doseženih konkretnih mejnikov ali korakov, kot je določeno v členu 236(2) finančne uredbe, pa tudi začasno ustavitev nadaljnjih izplačil, če bi bilo ugotovljeno jasno spodkopavanje temeljnih vrednot;

10. poziva Komisijo, naj pojasni, kako bo posebni ukrep prispeval k izboljšanju poslovnega in naložbenega okolja glede na to, da se razmere na področju pravne države v Tuniziji od julija 2021 slabšajo, kar ovira gospodarski razvoj;

11. poziva Komisijo, naj pojasni, zakaj so tunizijske oblasti oktobra 2023 zavrnile proračunsko podporo v znesku 60 milijonov EUR, ki je bila izplačana v okviru instrumenta za boj proti covidu-19, in zakaj bi bile po njenem mnenju tunizijske oblasti pripravljene sprejeti proračunsko podporo iz tega posebnega ukrepa;

12. poziva Komisijo, naj navede, katera zagotovila je po septembru 2023 prejela od tunizijskih oblasti, da bo Parlament lahko obiskal lokacije projektov, ki jih v Tuniziji financira EU, in tako uveljavil svoje pravice do preverjanja in nadzora v skladu s členom 14 Pogodbe o Evropski uniji;

13. poziva Komisijo, naj posreduje ustrezen in celovit odgovor na vprašanje Parlamenta za ustni odgovor in to priloženo resolucijo ter tako razjasni zadevo;

14. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Svetu.